

regionalny punkt
doradczy

Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych w organizacjach pozarządowych

Kto ponosi odpowiedzialność?

Odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych w organizacji pozarządowej, podlegają osoby, którym przekazano do wykorzystania lub dysponowania środki publiczne (zarząd organizacji pozarządowej), czynności związane z wykorzystaniem lub dysponowaniem tymi środkami (inne osoby, którym zarząd organizacji powierzył takie obowiązki). Podstawą takiej odpowiedzialności jest art. 4 ust. 1 pkt 4 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz.U.2019.1440 t.j. z 2019.08.01), zwana dalej: u.o.n.d.f.p.

Trzeba podkreślić, że odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych jest uzależniona od winy w czasie popełnienia naruszenia, jednak nieświadomość tego, że działanie lub zaniechanie stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych, nie wyłącza odpowiedzialności, chyba że nieświadomość była usprawiedliwiona ☺

Jak uchronić się przed naruszeniem?

- W przypadku organizacji pozarządowych, którym przekazano do wykorzystania lub dysponowania środki publiczne (dotację), wystąpi odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Podlegają jej osoby wykonujące w imieniu organizacji czynności związane z wykorzystaniem tych środków lub dysponowaniem nimi. Mogą to być m.in. członkowie zarządu organizacji jako organu zarządzającego lub inne osoby, którym przekazano uprawnienia do dokonywania wspomnianych czynności.
- Warto w związku z tym wyraźnie wskazać osoby (najlepiej pisemnie), które będą wykonywały czynności związane z wykorzystaniem lub dysponowaniem środkami publicznymi (dotacją), a także określić zakres kompetencji tych osób.

Odpowiedzialność związana z gospodarowaniem dotacjami

Przewidziano trzy przypadki naruszenia dyscypliny finansów publicznych w odniesieniu do korzystania z dotacji (art. 9 u.o.n.d.f.p.).

Przypadek 1. Wydatkowanie dotacji niezgodnie z przeznaczeniem określonym przez udzielającego dotację

Organizacje pozarządowe najczęściej otrzymują dotacje celowe – zgodnie z Działem II, Rozdziałem 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U.2019.688 t.j. ze zm.)

Wykorzystanie dotacji niezgodnie z przeznaczeniem polega w szczególności na zapłacie, ze środków pochodzących z dotacji, za inne zadania niż te, na które dotacja była udzielona. Nie

regionalny punkt
doradczy

jest dozwolone nawet tymczasowe jej użycie niezgodnie z zawartą umową dotacyjną i wskazanym przeznaczeniem. W wyroku z 2 kwietnia 2014 r. (II GSK 159/13) NSA stwierdził, że wykorzystanie dotacji następuje przez zapłatę za zrealizowane zadania, na które dotacja została udzielona. Każde użycie dotacji na inne cele (nawet, gdy nastąpi później zwrot środków pieniężnych na konto) – kwalifikowane jest jako użycie dotacji niezgodnie z przeznaczeniem.

Za dotację niezgodną z przeznaczeniem należy też uznać wydatek, który nie był wykazany w cz. IV tabeli 8 (kalkulacja przewidywanych kosztów...) we wzorze oferty obowiązującej dla konkursów na wykonanie zadań publicznych ogłoszonych do 1 marca 2019 r., oraz w cz. V.A. (zestawienie kosztów realizacji zadania) we wzorach w konkursach na wykonanie zadań publicznych ogłoszonych od 2 marca 2019 r.

Trzeba pamiętać, że dotacje udzielone z budżetu państwa (również z budżetu jednostki samorządu terytorialnego) wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem, podlegają zwrotowi do budżetu państwa lub jednostki samorządu terytorialnego wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, w ciągu 15 dni od dnia stwierdzenia tej okoliczności. Odsetki nalicza się od dnia przekazania z budżetu samorządu kwestionowanej części dotacji. W tym przypadku zwrotowi podlega ta część dotacji, która została wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem (art. 169 i 252 ustawy o finansach publicznych - Dz. U 2019.869 t.j.)

Przypadek 2. Nierozliczenie w terminie otrzymanej dotacji

Zgodnie z przepisem art. 18 ust. 2 u.o.n.d.f.p. naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest „niesporządzenie lub nieprzekazanie w terminie sprawozdania z wykonania procesów gromadzenia środków publicznych i ich rozdysponowania albo wykazanie w tym sprawozdaniu danych niezgodnych z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.”

Rozliczenie dotacji jest obowiązkiem zastrzeżonym do kompetencji beneficjenta dotacji, a wynikającym z art. 18 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U 2019.688 t.j) zwaną dalej u.d.p.p.w. Obowiązek ten wynika również z umowy o dotację.

Przypadek 3. Niedokonanie w terminie zwrotu dotacji w należnej wysokości

Dotację musimy zwrócić (wraz z odsetkami za zwłokę w wysokości jak dla zaległości podatkowych) w przypadku:

- niewykorzystania dotacji do końca roku budżetowego,
- wykorzystania niezgodnie z przeznaczeniem,
- pobrania nienależnie lub w nadmiernej wysokości (art. 251 i 252 ustawy o finansach publicznych).

Na czym polega pobranie dotacji w nadmiernej wysokości? Dotacja pobrana w nadmiernej wysokości to przekroczenie kwot wydatkowania środków finansowych - w pozycjach

regionalny punkt
doradczy

kosztorysowych, o wyższy procent niż określono to w umowie o dofinansowaniu zadania publicznego.

Dotacją nienależną jest dotacja udzielona bez podstawy prawnej, to jest udzielenie przez samorząd dotacji organizacji pozarządowej, bez zastosowania trybu konkursowego lub pozakonkursowego, o których mowa w art. 11 ust. 2, art. 13 ust. 1 oraz art. 19a ustawy o wolontariacie. Zgodnie z art. 252 ust. 1 pkt 2 i ust. 5-6 pkt 2 ustawy o finansach publicznych kwota dotacji pobranej nienależnie powinna zostać zwrócona do budżetu wraz z odsetkami liczonymi od dnia następnego po upływie terminu wyznaczonego do zwrotu dotacji.

Jakie kary?

Karami za naruszenie dyscypliny finansów publicznych są:

- upomnienie,
- nagana,
- kara pieniężna,
- zakaz pełnienia funkcji związanych z dysponowaniem środkami publicznymi (art. 31 u.o.n.d.f.p.).

Przy czym w przypadku umyślnego naruszenia dyscypliny finansów publicznych, wymierza się karę nagany lub wyższą.

Karę pieniężną wymierza się w wysokości od 0,25 do trzykrotności miesięcznego wynagrodzenia osoby odpowiedzialnej za naruszenie dyscypliny finansów publicznych – obliczonego jak wynagrodzenie za czas urlopu wypoczynkowego – należnego w roku, w którym doszło do tego naruszenia. Jeśli jednak nie jest możliwe ustalenie wysokości tego wynagrodzenia, karę pieniężną wymierza się w wysokości od 0,25 do pięciokrotności przeciętnego wynagrodzenia.

Karę zakazu pełnienia funkcji związanych z dysponowaniem środkami publicznymi wymierza się na okres od roku do 5 lat.

Podstawa prawna:

- Ustawa z 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (tekst jedn.: Dz.U. 2019.1440 tj..),
- Ustawa z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. 2019.869t.j)

Doradca
Andrzej Stachowiak